

روان‌شناسی شناختی

(رشته روان‌شناسی)

www.ketab.ir

دکتر حسین زارع دکتر علی اکبر شریفی

سرشناسه	: زارع، حسین، ۱۳۴۷-
عنوان و نام پدید آور	: روان‌شناسی شناختی (رشته روان‌شناسی) حسین زارع، علی اکبر شریفی
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه پیام‌نور، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۰ ص.
فروست	: دانشگاه پیام نور؛ ۲۳۴۳. گروه روان‌شناسی؛ ۱/۸۴
شابک	: 978 - 964 - 14 - 0390 - 6
وضعیت فهرست نویسی	: قیپا.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۵۳-۲۶۰.
موضوع	: روان‌شناسی شناختی - آموزش برنامه‌ای.
موضوع	: Cognitive psychology - Programmed instruction
شماره افزوده	: شریفی، علی‌اکبر، ۱۳۵۴-
سناسه افزوده	: دانشگاه پیام نور
سناسه اف	: Payam Noor University
رده بندی	: BF۲۰۱/۲۰۹ ۱۳۹۵
رده بندی دیویی	: ۱۵۳
شماره کتابشناسی	: ۴۵۵۶۰۵

روان‌شناسی شناختی

مؤلفان: دکتر حسین زارع، دکتر علی‌اکبر شریفی

ویراستار علمی: دکتر اکبر رضایی

تهیه و تولید: دفتر تدوین و تولید کتب و ستون‌های آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و توزیع دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول بهمن ۱۳۹۵

شابک: ۶ - ۰۳۹۰ - ۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0390 - 6

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می‌باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشندگان خواهد گردید

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه‌برداری، نشر و ترجمه، چاپ، افست، توزیع گسترده، تهیه CD و ... این اثر یا بخشی از آن اعم از متن، طرح پشت و روی جلد و ... بدون اخذ مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می‌گیرند.)

قیمت: ۱۱۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

پیشگفتار	سیزده
بخش اول. فرایندهای شناختی	۱
فصل اول. مقدمه‌ای بر روان‌شناسی شناختی	۳
اهداف یادگیری	۳
مقدمه	۳
۱-۱ روان‌شناسی شناختی	۴
۲-۱ تاریخچه روان‌شناسی شناختی	۴
۳-۱ علل شکل‌گیری مجدد انقلاب شناختی	۶
۱-۳-۱ ناکامی رفتارگرایی	۶
۲-۳-۱ ظهور نظریه ارتباط	۷
۳-۳-۱ پژوهش‌های حافظه	۷
۴-۳-۱ پژوهش‌های زبان	۷
۵-۳-۱ پیشرفت علوم رایانه	۸
۴-۱ رویکرد پردازش اطلاعات	۸
۵-۱ رویکردهای بررسی شناخت	۹
۶-۱ حوزه کاربرد روان‌شناسی شناختی	۱۳
۷-۱ روش‌های بررسی در علوم شناختی	۱۳
۱-۷-۱ آزمایش کنترل‌شده	۱۳
۲-۷-۱ مطالعه موردی	۱۴
۳-۷-۱ خودسنجی	۱۵
۴-۷-۱ مشاهده طبیعی	۱۵
۵-۷-۱ پژوهش با استفاده از فنون تصویربرداری	۱۶
خلاصه فصل اول	۱۷
خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل اول	۱۷

۱۹	فصل دوم. توجه
۱۹	هدف‌های یادگیری
۱۹	مقدمه
۲۰	۱-۲ تعریف توجه
۲۰	۲-۲ رویکردهای نظری توجه
۲۰	۱-۲-۲ نظریه صافی
۲۱	۲-۲-۲ نظریه‌های منبع مرکزی
۲۳	۳-۲-۲ نظریه‌های منبع چندگانه
۲۴	۳-۲ انواع توجه
۲۴	۴-۲ کارکردهای توجه
۲۴	۱-۲ توجه پراکنده یا تقسیم‌شده
۲۶	۲-۲ ارزش‌زنگی و ردیابی علامت
۲۷	۴-۱ توجه انتخابی
۲۷	۴-۲-۴ جستجو
۲۸	۵-۲ پردازش و دکار
۲۸	۶-۲ اثر استروپ
۲۹	۷-۲ اختلالات توجه
۳۰	۱-۷-۲ اختلال بیش‌رانی و کمبود توجه
۳۱	۲-۷-۲ بی‌توجهی
۳۲	۸-۲ سنجش توجه
۳۲	۱-۸-۲ آزمون استروپ
۳۲	۲-۸-۲ آزمون استروپ هیجانی
۳۳	۳-۸-۲ آزمون دات-پروب
۳۴	۴-۸-۲ آزمون اصلاح‌شده دات-پروب تصویری
۳۵	۵-۸-۲ آزمون عملکرد پیوسته
۳۶	۶-۸-۲ آزمون دقت متمرکز و پراکنده
۳۶	۷-۸-۲ آزمون توجه و جستجوی دیداری
۳۷	۸-۸-۲ آزمون دسته‌بندی کارت ویسکانسین
۳۸	خلاصه فصل دوم
۳۹	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوم

۴۱	فصل سوم. ادراک
۴۱	هدف‌های یادگیری
۴۱	مقدمه
۴۲	۱-۳ تعریف ادراک
۴۲	۲-۳ رویکردهای نظری ادراک
۴۳	۱-۲-۳ رویکردهای صعودی یا ادراک مستقیم
۴۷	۲-۲-۳ رویکردهای نزولی یا ساخت ادراک
۴۷	۳-۲-۳ ترکیب دو رویکرد

۴۹	۳-۳ فرایندهای ادراک.....
۴۹	۱-۳-۳ بازشناسی.....
۴۹	۲-۳-۳ مکان‌یابی.....
۴۹	۳-۳-۳ ثبات ادراک.....
۵۰	۴-۳ انواع ادراک.....
۵۰	۱-۴-۳ ادراک دیداری.....
۵۰	۲-۴-۳ ادراک شنیداری.....
۵۱	۳-۴-۳ ادراک بجاوایی.....
۵۲	۴-۴-۳ ادراک زمان.....
۵۳	۵-۳ اختلالات ادراک.....
۵۳	۱-۵-۳ خطای ادراک.....
۵۳	۲-۵-۳ توهم.....
۵۳	۳-۵-۳ هالوسیناسیون.....
۵۵	۶-۳ روش‌های سنجش ادراک.....
۵۵	۱-۶-۳ آزمون بازشناسی چهره بشون.....
۵۵	۲-۶-۳ آزمون ادراک حرکتی - ویراست چهارم (MVPT-4).....
۵۶	۳-۶-۳ آزمون ادراکی - ری فراشتیگ.....
۵۸	۴-۶-۳ آزمون بازشناسی هیپو-آرچر.....
۵۸	۵-۶-۳ آزمون تحولی ادراک دیداری نو-آرچر و بزرگسالان (DTVP-A).....
۵۹	۶-۶-۳ نسخه تجدیدنظرشده آزمون ادراک بینایی (TVPS-R).....
۵۹	۷-۶-۳ نرم‌افزار ادراک زمان.....
۶۰	خلاصه فصل سوم.....
۶۱	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل سوم.....
۶۳	فصل چهارم. حافظه.....
۶۳	هدف‌های یادگیری.....
۶۳	مقدمه.....
۶۴	۱-۴ تعریف حافظه.....
۶۴	۲-۴ ساختار حافظه.....
۶۴	۱-۲-۴ الگوهای سستی.....
۶۶	۲-۲-۴ الگوهای جایگزین.....
۶۸	۳-۴ انواع حافظه.....
۶۸	۱-۳-۴ براساس میزان ثبات حافظه.....
۷۲	۲-۳-۴ براساس نوع اطلاعاتی که به خاطر سپرده می‌شود.....
۷۳	۴-۴ انواع حافظه بلندمدت.....
۷۳	۱-۴-۴ حافظه آشکار و ناآشکار.....
۷۴	۲-۴-۴ حافظه گذشته‌نگر و آینده‌نگر.....
۷۵	۳-۴-۴ حافظه پس‌گستر و پیش‌گستر.....
۷۶	۵-۴ فرایندهای حافظه.....

۷۷	۴-۵-۱ رمزگردانی
۷۸	۴-۵-۲ اندوزش
۷۸	۴-۵-۳ بازیابی
۸۰	۴-۶ فراموشی یا آزمزی
۸۱	۴-۶-۱ فراموشی به عنوان یک اختلال
۸۳	۴-۷ توان بخشی حافظه
۸۴	۴-۷-۱ روش های توان بخشی حافظه
۸۷	۴-۷-۲ روش های توان بخشی حافظه برای افراد دچار آسیب حافظه
۸۹	۴-۷-۳ رهنمودهایی برای آموزش اطلاعات جدید به افراد دچار آسیب حافظه
۸۹	۴-۸ سنجش حافظه
۹۱	۴-۸-۱ نمایه حافظه فعال
۹۱	۴-۸-۲ آزمون حافظه معنایی
۹۲	۴-۸-۳ پرسش نامه حافظه آینده نگر و گذشته نگر
۹۲	۴-۸-۴ پرسش نامه حافظه روزمره
۹۳	۴-۸-۵ پرسش نامه حفظه چند عاملی MMQ
۹۳	۴-۸-۶ آزمون حفظه ریاضی
۹۳	۴-۸-۷ پرسش نامه خودآرایی حافظه (MSEQ)
۹۴	۴-۸-۸ آزمون رفتاری حفظه یورمید
۹۴	خلاصه فصل چهارم
۹۷	خودآزمایی چهارگزینه ای فصل چهارم
۹۹	بخش دوم زبان و شناخت
۱۰۱	فصل پنجم. درک زبان
۱۰۱	هدف های یادگیری
۱۰۱	مقدمه
۱۰۲	۵-۱ فرایندهای درک زبان
۱۰۲	۵-۱-۱ تقطیع
۱۰۲	۵-۱-۲ دستور زبان
۱۰۴	۵-۱-۳ نظریه های تقطیع
۱۰۷	۵-۲ کاربردشناسی
۱۰۸	۵-۲-۱ مجاز
۱۰۸	۵-۲-۲ الگوی کاربردشناسی استاندارد
۱۰۹	۵-۳ زمینه مشترک
۱۱۰	۵-۴ تفاوت های فردی در ظرفیت حافظه کاری
۱۱۰	۵-۵ پردازش کلام
۱۱۲	۵-۵-۱ رویکرد ساختارگرایانه
۱۱۳	۵-۵-۲ فرضیه حداقلی
۱۱۳	۵-۶ پردازش داستان
۱۱۶	۵-۷ اختلالات درک زبان

۱۱۶	۱-۷-۵ زبان‌پریشی ورنیکه
۱۱۷	۲-۷-۵ نارساخوانی
۱۱۷	۸-۵ سنجش درک زبان
۱۱۷	۱-۸-۵ آزمون رشد زبان - نسخه ابتدایی تجدیدنظرشده (TOLD-P3)
۱۱۸	۲-۸-۵ آزمون خواندن و نارساخوانی
۱۱۹	خلاصه فصل پنجم
۱۲۱	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل پنجم
۱۲۳	فصل ششم. تولید زبان
۱۲۳	هدف‌های یادگیری
۱۲۳	مقدمه
۱۲۴	۱-۶ شباهت‌ها و تفاوت‌های زبان گفتاری و نوشتاری
۱۲۵	۱-۱-۶ تفاوت‌ها
۱۲۶	۲-۶ نظریه‌های تولید گفتار
۱۲۶	۱-۲-۶ نظریه مدل‌سازی کلمات پابنده
۱۲۷	۲-۲-۶ مدل لولت
۱۳۰	۳-۶ جنبه‌های اصلی گفتار
۱۳۱	۱-۳-۶ نشانگرهای گفتار
۱۳۲	۲-۳-۶ نشانه‌های نوایی
۱۳۳	۳-۳-۶ حرکات بدن
۱۳۳	۴-۶ خطاهای گفتار
۱۳۴	۱-۴-۶ اسپونریسم
۱۳۴	۲-۴-۶ خطای جانشینی معنایی
۱۳۵	۳-۴-۶ اختلال بیان نوشتاری
۱۳۵	۴-۴-۶ زبان‌پریشی بروکا
۱۳۶	۵-۶ سنجش تولید زبان
۱۳۶	۱-۵-۶ آزمون آگاهی واج‌شناختی
۱۳۶	۲-۵-۶ نسخه بالینی آزمون تشخیصی زبان‌پریشی فارسی (P-WAB)
۱۳۷	۳-۵-۶ آزمون روانی - زبانی ایلینویز (ITPA)
۱۳۹	خلاصه فصل ششم
۱۴۰	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل ششم
۱۴۲	فصل هفتم. زبان در بافت
۱۴۲	هدف‌های یادگیری
۱۴۲	مقدمه
۱۴۳	۱-۷ زبان در بافت اجتماعی
۱۴۷	۲-۷ دوزبانگی
۱۵۱	۳-۷ جنسیت و زبان
۱۵۳	۴-۷ رویکردهای اکتساب زبان

۱۵۴	۱-۴-۷ رویکرد رفتاری
۱۵۴	۲-۴-۷ رویکرد فطری نگر
۱۵۶	۳-۴-۷ رویکرد زیستی
۱۵۶	۴-۴-۷ رویکرد شناختی
۱۵۸	۵-۷ زبان و تفکر
۱۶۲	خلاصه فصل هفتم
۱۶۵	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل هفتم
۱۶۷	بخش سوم. فرایندهای عالی شناخت (تفکر)
۱۷۱	فصل هشتم. استدلال
۱۷۱	هدف‌ها، یادگیری
۱۷۱	مقدمه
۱۷۲	۸-۱. معرفی استدلال
۱۷۲	۸-۲ انواع استدلال
۱۷۳	۸-۲-۱ استدلال شلی
۱۷۴	۸-۲-۲ استدلال استقایی
۱۷۵	۸-۲-۳ استدلال قیاسی
۱۷۵	۸-۲-۴ روش تمثیلی
۱۷۶	۸-۳ نظریه‌های استدلال
۱۷۶	۸-۳-۱ نظریه قواعد انتزاعی
۱۷۶	۸-۳-۲ الگوهای ذهنی جانسون - لیرد
۱۷۷	۸-۳-۳ نظریه نظام‌های دوگانه
۱۷۸	۸-۴ سنجش استدلال
۱۷۸	۸-۴-۱ آزمون مهارت‌های استدلالی نیوجرسی
۱۷۹	۸-۴-۲ تکلیف انتخاب واسون
۱۸۰	۸-۴-۳ آزمون استدلال پروکتور و گمبل
۱۸۱	۸-۴-۴ پرسش‌نامه استدلال تورپ
۱۸۱	خلاصه فصل هشتم
۱۸۲	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل هشتم
۱۸۴	فصل نهم. قضاوت
۱۸۴	هدف‌های یادگیری
۱۸۴	مقدمه
۱۸۵	۹-۱ نظریه‌های قضاوت
۱۸۵	۹-۱-۱ نظریه حمایت
۱۸۶	۹-۱-۲ روش‌های اکتشافی سریع و باصرفه
۱۸۷	۹-۱-۳ فرضیه فراوانی طبیعی
۱۸۸	۹-۱-۴ الگوهای علی
۱۸۹	۹-۱-۵ الگوی پردازش دوگانه

۱۹۱	۲-۹ تحریف و سوگیری در قضاوت
۱۹۲	۱-۲-۹ قاعدهٔ اکتشافی معرف
۱۹۴	۲-۲-۹ قاعدهٔ اکتشافی دسترس پذیری
۱۹۶	خلاصهٔ فصل نهم
۱۹۷	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل نهم
۱۹۹	فصل دهم. حل مسئله
۱۹۹	هدف‌های یادگیری
۱۹۹	مقدمه
۲۰۱	۱-۱۰ تعریف حل مسئله
۲۰۲	۲-۱۰ انواع مسائلی
۲۰۳	۳-۱۰ نظریه‌های حل مسئله
۲۰۳	۱-۳-۱۰ سریه‌ی کلاسیک حل مسئله
۲۰۶	۲-۳-۱۰ نظریه‌های معاصر حل مسئله
۲۱۰	۴-۱۰ راهبردهای حل مسئله
۲۱۰	۱-۴-۱۰ روش استدلال قیاسی
۲۱۰	۲-۴-۱۰ روش بارش معنی
۲۱۱	۳-۴-۱۰ الگوریتم
۲۱۱	۴-۴-۱۰ بینش
۲۱۱	۵-۴-۱۰ روش‌های اکتشافی
۲۱۳	۵-۱۰ موانع حل مسئله
۲۱۳	۱-۵-۱۰ تثبیت شدن
۲۱۳	۲-۵-۱۰ انتقال
۲۱۳	۳-۵-۱۰ رشد نهفته
۲۱۴	۴-۵-۱۰ عوامل انگیزشی
۲۱۴	۶-۱۰ سنجش مهارت‌های حل مسئله
۲۱۴	۱-۶-۱۰ آزمون حل خلاق مسئله باسادر
۲۱۵	۲-۶-۱۰ آزمون برج لندن
۲۱۶	۳-۶-۱۰ آزمون پنج نقطه
۲۱۷	۴-۶-۱۰ آزمون ۹ نقطه (تفکر خارج از چارچوب)
۲۱۸	۵-۶-۱۰ معمای شمع
۲۱۹	۶-۶-۱۰ آزمون حل مسئله وسیله-هدف (MEPS)
۲۲۰	۷-۶-۱۰ پرسش‌نامهٔ حل مسئله پارکر
۲۲۱	۸-۶-۱۰ پرسش‌نامهٔ سبک حل مسئله کسیدی و لانگ
۲۲۱	خلاصهٔ فصل دهم
۲۲۳	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دهم
۲۲۵	فصل یازدهم. تصمیم‌گیری
۲۲۵	هدف‌های یادگیری

۲۲۵	مقدمه
۲۲۶	۱-۱۱ سبک تصمیم گیری
۲۲۷	۲-۱۱ انواع سبک های تصمیم گیری
۲۲۷	۱-۲-۱۱ سبک تصمیم گیری عقلانی
۲۲۷	۲-۲-۱۱ سبک تصمیم گیری شهودی
۲۲۷	۳-۲-۱۱ سبک تصمیم گیری وابسته
۲۲۸	۴-۲-۱۱ سبک تصمیم گیری آنی
۲۲۸	۵-۲-۱۱ سبک تصمیم گیری اجتنابی
۲۲۸	۳-۱۱ انواع تصمیم گیری
۲۲۹	۴-۱۱ عوامل مؤثر بر تصمیم گیری
۲۳۰	۵-۱۱ نظریه های تصمیم گیری
۲۳۰	۱-۱۱ تصمیم گیری عقلایی
۲۳۱	۲-۵-۱۱ مدل محدود و محدود
۲۳۲	۳-۵-۱۱ مدل مورد انتظار
۲۳۲	۴-۵-۱۱ نظریه جست واز
۲۳۳	۶-۱۱ سنجش مهارت تصمیم گیری
۲۳۳	۱-۶-۱۱ پرسش نامه سبک های تصمیم گیری اسکات و براس
۲۳۴	۲-۶-۱۱ تکلیف شرط بندی آمو
۲۳۵	۷-۱۱ مقیاس تصمیم گیری
۲۳۵	خلاصه فصل یازدهم
۲۳۶	خودآزمایی چهارگزینه ای فصل یازدهم
۲۳۸	فصل دوازدهم. شناخت و هیجان
۲۳۸	هدف های یادگیری
۲۳۸	مقدمه
۲۳۹	۱-۱۲ ابعاد شناختی هیجان
۲۴۰	۲-۱۲ نظریه های ارتباط هیجان و شناخت
۲۴۰	۱-۲-۱۲ نظریه زایونک
۲۴۱	۲-۲-۱۲ نظریه لازاروس
۲۴۲	۳-۲-۱۲ نظریه شبکه تداعی
۲۴۳	۳-۱۲ هیجان و حافظه
۲۴۴	۴-۱۲ هیجان و سطوح عالی شناخت
۲۴۹	خلاصه فصل دوازدهم
۲۵۱	خودآزمایی چهارگزینه ای فصل دوازدهم
۲۵۳	کتابنامه

پیشگفتار

روانشناسی شناختی شاخه‌ای از روان‌شناسی است که به بررسی علمی فرایندهای ذهنی از قبیل توجه، تمرکز، ادراک، حافظه، بازشناسی، تصویرسازی ذهنی، هوش مصنوعی، استدلال، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری، تفکر و زبان می‌پردازد. موضوعاتی از این قبیل که انسان چگونه به درک، تشخیص و حل مسئله می‌پردازد و اینکه ذهن چگونه اطلاعات دریافتی از حواس گوناگون را درک می‌کند و یا اینکه حافظه انسان چگونه عمل می‌کند. چرا برخی خاطرات را به یاد می‌آوریم و برخی دیگر را فراموش می‌کنیم و چگونه انسان زبان را می‌آموزد و گفتار دیگران را درک می‌کند. این موارد از عمده مسائل قابل توجه دانشمندان این رشته است. روان‌شناسی شناختی بعد از افسان خیزهای زیاد در اواخر دهه ۱۹۵۰ و اوایل دهه

۱۹۶۰ به صورت نوین شکل گرفت. دهه ۱۹۶۰ به رویکرد غالب در روان‌شناسی تبدیل شد. قیاس ذهن با کامپیوتر اطلاعات را در گرهانی، ذخیره، بازیابی و پردازش می‌کند. روان‌شناسان شناختی، ایده پردازش اطلاعات را با عنوان مدلی از چگونه کارکردن افکار انسان اتخاذ کردند و بر این اساس فرض کردند که پردازش اطلاعات در انسان‌ها، همانند پردازش در کامپیوترهاست. اطلاعاتی که از محیط در دسترس است، توسط یک سری از سامانه‌های پردازشی (مانند توجه، ادراک، حافظه کوتاه مدت) پردازش می‌شود و این نظام‌های پردازشی، اطلاعات را به‌طور سیستماتیک اصلاح می‌کند یا غیب می‌دهد.

همانند هر تحقیق علمی، اشتیاق به دانش، انگیزه زیادی برای مطالعه روان‌شناسی شناختی فراهم می‌کند. مطالعه ذهن انسان بسیار جذاب است، ولی ما اغلب از جنبه‌های فوق‌العاده‌ای شناخت انسان بی‌اطلاع هستیم. در هنگام تماشای یک برنامه تلویزیونی زنده درباره یک رویداد خبری، ما به‌ندرت به فناوری‌های پیچیده موردنیاز برای پخش این برنامه فکر می‌کنیم و درباره فرایندهای ذهنی پیچیده‌ای که ما را قادر به درک این رویداد خبری می‌کند نیز به‌ندرت فکر می‌کنیم. روان‌شناسان شناختی تلاش می‌کنند مکانیسم‌های زیربنای چنین پیچیدگی فکری را درک و تبیین کنند.

عملکرد ذهن انسان به مراتب پیچیده‌تر از پیچیده‌ترین سامانه‌های مدرن است. بیش از نیم‌قرن، محققان هوش مصنوعی در تلاش‌اند برنامه‌ای بسازند که کامپیوترها

قادر به نمایش رفتار هوشمند شوند. هرچند موفقیت‌های قابل توجهی وجود داشته است؛ با این حال، محققان هوش مصنوعی متوجه شده‌اند که تا زمان ایجاد یک برنامه که بتواند با انسان در هوش، انعطاف‌پذیری، یادآوری حقایق، حل مسئله، استدلال، یادگیری و پردازش زبان رقابت کند، فاصله زیادی دارند.

کاربردهای عملی روان‌شناسی شناختی، انگیزه زیادی برای مطالعه این رشته فراهم می‌کند. اگر ما واقعاً بدانیم چگونه افراد به دانش و مهارت‌های فکری دست می‌یابند و چگونه آن‌ها شاهکارهای بی‌نظیر خلق می‌کنند، آن‌گاه با استفاده از این دانش می‌توانیم آموزش و عملکرد خود را بهبود بخشیم.

درحالی‌که کاربردهای آتی روان‌شناسی شناختی امیدواری زیادی را ایجاد کرده است، تعدادی از کاربردهای موفق روان‌شناسی شناختی اشاره می‌کنیم. به عنوان مثال، پژوهش‌های زیادی بر روی اعتماد به شهادت شاهدان عینی صورت گرفته است که نتایج آن‌ها به دستورالعمل‌ها برای کارکنان قضایی منجر شده است. پژوهش درباره پردازش اطلاعات ادراکی به بهبود طراحی دستگاه‌های مختلف از جمله سامانه‌های مدیریت پرواز هواپیما، جبرشده است. همچنین اکنون از یافته‌های روان‌شناسی شناختی در آموزش و پرورش، به ویژه هوش‌های مطالعه، سامانه‌های رایانه‌ای آموزش ریاضی استفاده می‌شود. روان‌شناسی شناختی همچنین سهم مهمی در درک ما از اختلالات مغزی نظیر دمانس، ضربه مغزی، اسکروفرنی، اوتیسم و ... دارد.

این کتاب شامل سه بخش است. در بخش فرایندهای شناختی پایه، بعد از مقدمه‌ای بر روان‌شناسی شناختی، در فصول جداگانه به توجه، درک و حافظه پرداخته شده است. بخش دوم با عنوان زبان و شناخت شامل فصول درک زبان، فرایند زبان و زبان در بافت است و نهایتاً در بخش پایانی این کتاب با عنوان فرایندهای عالی شناخت به موضوع استدلال، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری و شناخت و هیجان اختصاص یافته است.

دکتر حسین زارع

استاد گروه روان‌شناسی دانشگاه پیام‌نور

H.Zare@pnu.ac.ir (phd)

علی اکبر شریفی

استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه پیام‌نور

Aliakbar Sharifi@gmail.com